

Nr 41.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående lån och bidrag till vissa skogsförbättringsåtgärder; given Stockholms slott den 16 januari 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Sammanfattning.

I propositionen föreslås till en början, att för budgetåret 1948/49 under titeln Skogsvård m. m.: Statens skogsförbättringsanslag skall anvisas ett förslagsanslag av 350 000 kronor. Detta anslag skall ersätta statens skogsutdikningsanslag och statens skogsodlingsanslag. Bestämmelserna om bidrag ur sistnämnda båda anslag ävensom om bidrag till vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar skola upphävas den 1 juli 1948 i samband med ikraftträdandet av bestämmelserna om bidrag ur det nya anslaget.

Bidrag ur statens skogsförbättringsanslag skall kunna utgå för vissa produktionsbefrämjande åtgärder å mark, varå den föreslagna nya skogsvårdslagen eller lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna äger tillämpning. De åtgärder, för vilka bidrag skall kunna utgå, sammanfalla i huvudsak med dem, för vilka bidrag kunnat erhållas ur skogsutdikningsanslaget eller skogsodlingsanslaget. Den enligt bestämmelserna rörande skogsodlingsanslaget medgivna möjligheten att i undantagsfall i Norrland lämna bidrag till återväxtåtgärder efter avverkning föreslås dock utvidgad att gälla även övriga delar av landet. Bidrag skall, då föreläggande meddelats enligt 17 § den föreslagna skogsvårdslagen, utgå med 50 procent av den beräknade kostnaden för åtgärden, efter avdrag av värdet av fällda träd, samt eljest med högst 50 procent av samma kostnad. Undantagsvis skall dock bidraget kunna höjas till 60 procent.

Ur statens skogsförbättringsanslag skall vidare efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall kunna utgå bidrag till åtgärder mot skadegörelse av skogsinsekter.

För budgetåret 1948/49 hemställes om medgivande att ur ifrågavarande anslag för andra med detsamma avsedda ändamål än åtgärder mot insekts-härjning utlämna bidrag å sammanlagt högst 325 000 kronor.

I propositionen föreslås även att en ny statlig lånefond — statens skogslånefond — skall inrättas samt att å riksstatens kapitalbudget för budgetåret 1948/49 till denna fond skall anvisas ett investeringsanslag av 500 000 kronor. Ur denna fond skall kunna utlämnas lån för att bestrida kostnader för skogsförbättringsåtgärder, i första hand sådana åtgärder för vilka även bidrag kan erhållas. Lånen skola vara amorteringslån samt löpa med en fast årlig ränta av 3 procent. En och samme låntagare skall i regel icke äga inneha lån till högre belopp än 10 000 kronor.

Beslut rörande lån och bidrag skall meddelas av skogsstyrelsen. De nya bestämmelserna skola träda i kraft den 1 juli 1948.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 januari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, följande.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställdan föreslagit riksdagen att i avbidan på särskild proposition i ämnet till Skogsvård m. m.: Statens skogsförbättringsanslag för budgetåret 1948/49 beräkna ett förslagsanslag av 350 000 kronor (IX H.T. p. 139).

Jag torde nu få anmäla denna fråga och vissa därmed sammanhängande spörsmål.

Sedan skogsvårdsstyrelsen den 27 maj 1946 avgivit betänkande (SOU 1946: 41) med förslag till skogsvårdslag m. m., anbefalldes Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1946 skogsstyrelsen att verkställa en översyn av gällande bestämmelser angående de s. k. särskilda skogsvårdsanslagen. Skogsstyrelsen har med anledning härav den 13 november 1947 avlämnat skrivelse med förslag till bestämmelser om bidrag från statens skogsförbättringsanslag samt om lån ur statens skogslånefond.

Över de i sagda skrivelse framlagda förslagen ha yttranden avgivits av statskontoret och riksräkenskapsverket.

Innan jag ingår på sistnämnda förslag ävensom de däröver avgivna yttrandena torde jag i korthet få redogöra dels för nu gällande bestämmelser om lån och bidrag till skogsvårdande åtgärder, dels för vissa stadganden i det förslag till ny skogsvårdslag, vilket Kungl. Maj:t tidigare denna dag på min hemställdan beslutat att genom proposition förelägga riksdagen.

Nu gällande bestämmelser om bidrag och lån till skogsförbättringsåtgärder.

Bidrag.

De s. k. särskilda skogsvårdsanslagen äro följande under rubriken Skogsvård m. m. upptagna anslag: Statens skogsutdikningsanslag, Statens skogsodlingsanslag, anslag till väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo, anslag till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. samt anslag

till vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar. Under sistnämnda anslag ha dock medel icke anvisats sedan budgetåret 1938/39. Av de nämnda anslagen ha norrländska skogsproduktionsanslaget samt väg- och flottledsanslaget icke varit föremål för översyn i detta sammanhang. Skogsstyrelsen har emellertid förklarat sig ha för avsikt att — sedan 1947 års centrala lantbrukskommitté avgivit förslag beträffande betesfrågan samt en inom skogsstyrelsen pågående utredning rörande möjligheterna att under ekonomiskt rimliga former förbättra vägförbindelserna genom landets mera avlägsna skogsområden m. m. slutförts — avgiva de förslag till ändringar i bestämmelserna för sistnämnda båda anslag, vartill anledning kunde finnas. Från dessa båda anslag bortses i det följande.

Bestämmelser rörande villkoren för statsbidrag från skogsutdikningsanslaget och skogsodlingsanslaget återfinnas i kungörelsen den 27 juni 1927 (nr 270) angående villkoren för statsbidrag från statens skogsutdikningsanslag (ändrad genom kungörelserna nr 273/1930, 451/1938, 118/1939, 352/1941 och 282/1947) och kungörelsen den 27 juni 1930 (nr 270) angående villkoren för statsbidrag från statens skogsodlingsanslag (ändrad genom kungörelserna nr 452/1938, 353/1941 och 284/1947). För tillämpningen av dessa båda kungörelser har Kungl. Maj:t den 27 juni 1927 (nr 273) och den 27 juni 1930 (nr 271) utfärdat cirkulär till skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet med vissa föreskrifter.

Bestämmelser om statsbidrag till understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar ha meddelats i en den 30 juni 1933 utfärdad kungörelse (nr 437), ändrad genom kungörelserna nr 548/1933 och 198/1934. Genom cirkulär den 30 juni 1933 (nr 438) till domänstyrelsen, skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet har Kungl. Maj:t för tillämpningen av sistnämnda kungörelse hänvisat till de båda tidigare nämnda cirkulären.

Rörande innehållet av nu gällande bidragsbestämmelser torde här få nämnas följande.

Ur skogsutdikningsanslaget och skogsodlingsanslaget kan utgå statsbidrag för utförande av skogsförbättringsåtgärder å mark, varå skogsvårdslagen den 15 juni 1923, lagen den 10 juni 1932 om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden (lappmarkslagen) eller lagen den 17 juni 1938 om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna äger tillämpning. Bidrag utgår dock icke till aktiebolag.

Beträffande de åtgärder, för vilka bidrag må utlämnas, gäller att ur skogsutdikningsanslaget kan lämnas bidrag till utförande av torrläggningsföretag, vilket avser höjande av alstringsförmågan hos mark med hänsyn till dess utnyttjande för skogsbörd. Från skogsodlingsanslaget kan utgå bidrag till utförande av företag, som avser skogsodling eller annan åtgärd för vinnande av ändamålsenlig skogsproduktion å vissa marker med otillfredsställande skogstillstånd. Dessa marker äro 1) skogsmark, som helt

saknar trädvegetation eller är bevuxen med blott enstaka träd; 2) vanhävdad skogsmark, där skogsbeståndet är av synnerligen otillfredsställande slutenhet och tillika i väsentlig mån saknar utvecklingsmöjligheter; samt 3) skogsmark, som är bevuxen med s. k. stavaskogsbestånd. För att bidrag skall utgå beträffande vanhävdad skogsmark fordras dock, att avsättningsvärdet å det virke, som bör avverkas å marken för att nöjaktig föryngring skall erhållas, understiger kostnaden för de åtgärder, som böra utföras för sådant ändamål. Som en allmän inskränkning i rätten att erhålla bidrag från skogsodlingsanslaget gäller vidare, att sådant bidrag icke utgår vare sig till torrläggningsföretag, som avser höjande av alstringsförmågan hos mark med hänsyn till dess utnyttjande för skogsbörd (för sådant företag kan i stället erhållas bidrag ur skogsutdikningsanslaget), eller till åtgärd, som någon enligt gällande eller äldre skogsvårdslag är pliktigt vidtaga. Sistnämnda inskränkning avser dock icke utförande av erforderliga återväxtåtgärder efter avverkning, som verkställts för att få nöjaktig föryngring å vanhävdad skogsmark eller skogsmark bevuxen med stavaskog. Utan hinder av sistnämnda inskränkning kan vidare, såvitt gäller skogsmark, varå lappmarkslagen äger tillämpning, bidrag lämnas till återväxtåtgärder, vilka äro så betungande, att skogsvårdsstyrelsen funnit skäligt medgiva begränsning av den markägaren enligt sagda lag åliggande skyldigheten att vidtaga åtgärder för återväxtens betryggande.

Beträffande båda anslagen gäller, att bidrag kan utgå endast under förutsättning att skogsvårdsstyrelsen funnit nyttan av företaget minst motsvara kostnaden för detsamma samt, i regel, att annat statsunderstöd eller bidrag från skogsvårdskassa icke utgått eller utgår till företaget. Härjämte har föreskrivits, att skogsvårdsstyrelsen skall tillse, att statsbidrag främst lämnas till sådana företag, som äro mest förtjänta av understöd.

Statsbidrag från skogsutdikningsanslaget kan beviljas, beträffande företag inom de fyra nordligaste länen till högst femtio procent samt beträffande företag inom rikets övriga delar till högst fyrtio procent av den av skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaden för arbetet. I Norrland samt vissa socknar i Kopparbergs och Värmlands län kan dock, om läget å arbetsmarknaden därtill giver anledning, efter Kungl. Maj:ts medgivande bidragsprocenten höjas till högst sextio.

Statsbidrag från skogsodlingsanslaget kan beviljas till högst femtio procent av den godkända kostnaden för företaget.

Ansökan om statsbidrag ur skogsutdikningsanslaget eller skogsodlingsanslaget göres hos skogsvårdsstyrelsen. Om denna ej finner ansökningen böra omedelbart avslås, föranstaltar den om upprättande av förslag till utförande av företaget. Skogsvårdsstyrelsen gör sedan hos Kungl. Maj:t framställning om anvisande till styrelsen av erforderliga medel. Framställningen insändes till skogsstyrelsen och skall åtföljas av förteckning över de ansökningar, som skogsvårdsstyrelsen funnit vara av beskaffenhet att böra beviljas. Skogsstyrelsen har därefter att med eget yttrande överlämna framställningen till Kungl. Maj:t för avgörande.

Beträffande företag, vartill statsbidrag beviljats, fastställer skogsvårdsstyrelsen arbetsplan och upprättar kontrakt med bidragstagaren. För kontraktets fullgörande samt — därest mot kontraktet brytes — för återbärande av lyftad del av bidraget jämte ränta skall ställas av skogsvårdsstyrelsen godkänd säkerhet. Skogsvårdsstyrelsen har inseedet över företagets utförande, verkställer utbetalningar till bidragstagaren och meddelar slutligt godkännande av arbetet. Skogsvårdsstyrelsen har vidare möjlighet att tillåta avvikelse från fastställd arbetsplan, föreskriva minskning av statsbidraget ävensom inställa vidare utbetalning av bidrag och återfordra upp-
buret bidragsbelopp.

Förutom nu omförmälda bidrag till skogsägare kan ur skogsodlingsanslaget i vissa fall utgå s. k. understödsbidrag till skogsvårdsstyrelse i samband med vidtagande av hjälpkulturer. Detta bidrag är avsett att täcka kostnader, som uppstå för skogsvårdsstyrelse därigenom att denna i vissa fall är skyldig att kostnadsfritt lämna skogsägare skogsodlingsmaterial och biträde för åtgärder som erfordras för att vidmakthålla plantskog.

Ur ifrågavarande båda anslag utgår slutligen s. k. förvaltningsbidrag till skogssällskapet.

Anslaget till vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar utgår för samma åtgärder, som avses med skogsutdiknings- och skogsodlingsanslagen, samt därutöver inom de sex nordligaste länen för röjningsgallring i tätväxande, till stavaskog ej hänförlig ungskog, som äger dålig skiktningförmåga och behöver utglesas. Beträffande bidrag från detta anslag gälla i stort sett liknande bestämmelser som i fråga om bidrag från skogsutdikningsanslaget och skogsodlingsanslaget. Från det tillfälliga anslaget kan dock utgå statsbidrag även till aktiebolag.

Vad angår de fall, där skyldighet enligt lag föreligger att vidtaga skogsvårdande åtgärder och där följaktligen bidrag enligt förenämnda kungörelser i regel icke kan utgå, må här erinras om att enligt gällande skogsvårdslag och lappmarkslagen sådan skyldighet finnes dels efter avverkning och dels i vissa fall av skada å skogen. Skyldighet att vidtaga skogsvårdsåtgärder efter avverkning föreligger, då vid avverkningen icke kvarlämnats skog av sådan täthet och beskaffenhet, att densamma med hänsyn till rådande naturförhållanden kan anses nöjaktig, samt en tillfredsställande naturlig återväxt ej heller kan påräknas inom skälig tid. Skyldighet att vidtaga återväxtåtgärder efter inträffad skada å skogen föreligger, då i skogen uppkommit skada genom brand, storm, snöbrott, insektshärjning eller annan dylik händelse eller genom betning av hemdjur eller genom åverkan. Sistnämnda skyldighet är dock i regel begränsad till ett belopp, motsvarande värdet av de vid skadegörelsen fällda träd, som finnas kvar å området eller av ägaren tillgodogjorts, ävensom av de kvarstående träd, vilka blivit så skadade, att de ej böra bibehållas eller eljest måste såsom

hinderliga för tryggandet av nöjaktig återväxt borttagas, jämte den ersättning markägaren i anledning av skadan uppburit eller kunnat uppbära.

I vissa fall kan undantag medgivnas från nu angivna skyldighet att vidtaga återväxtåtgärder.

Lån.

För åtgärder av direkt skogsvårdande natur utgår för närvarande ej lån av allmänna medel. Av ett visst intresse i detta sammanhang äro emellertid möjligheterna att erhålla lån ur skogsväglånefonden och ur kommunskogslånefonden.

Bestämmelser om lån ur skogsväglånefonden ha meddelats i kungörelsen den 6 juni 1941 (nr 492), ändrad genom kungörelsen nr 531/1943. Lån får utlämnas för utförande av vägbyggnad å skog varå skogsvårdslagen, lappmarkslagen, lagen om häradsallmänningar eller lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna äger tillämpning. Lån beviljas endast till företag, som avser nybyggnad av skogsväg eller sådan omläggning eller förbättring av förut befintlig skogsväg, att denna först genom nämnda åtgärd kommer i det skick, att utforsling av skogsprodukter kan äga rum å vägen. En förutsättning för lån är, att nyttan av företaget kan beräknas minst motsvara kostnaderna för detsamma samt att med hänsyn till allmän eller enskild rätt hinder mot företaget ej föreligger. Lån och statsbidrag må sammanlagt icke överstiga åttio procent av kostnaden för företaget. Lån beviljas av Kungl. Maj:t och utlämnas icke till lägre belopp än 500 kronor. För lån skall ställas säkerhet, som godkännes av Kungl. Maj:t. Såsom säkerhet kunna godkännas fastighetsinteckningar inom 75 procent av fastighetstaxeringsvärdet, obligationer och personlig borgen. Lånet är amorteringsfritt under två år och förräntas efter fast, vid lånets beviljande bestämd räntefot. Lånefonden tillhör i räntehänseende räntetyp I, enligt vilken räntefoten utgör en av Kungl. Maj:t för varje budgetår fastställd normalränta, lägst 4 procent.

Lån ur kommunskogslånefonden kan enligt kungörelsen den 27 juni 1930 (nr 272) angående lån från statens lånefond för underlättande av kommuners förvärv av skogsmark i vissa fall (kommunskogslånefonden) — ändrad genom kungörelsen nr 639/1937 — utgå till landskommun, köping, landsting eller kommunalförbund för förvärv genom köp eller expropriation inom område, som lyder under skogsvårdslagen, av vissa slag av mark med otillfredsställande skogstillstånd. En förutsättning för lån är att syftet med förvärvet är att försätta marken i nöjaktigt skogligt tillstånd. Lån må beviljas vid köp av skogsmark till belopp, motsvarande högst 90 procent av det uppskattade värdet av marken med därå växande skog, dock högst 90 procent av köpeskillingen, samt vid expropriation av skogsmark med högst 90 procent av expropriationsersättningen. Lån beviljas av Kungl. Maj:t. Å lån beräknas årlig ränta efter 4 procent. Lån kunna

i fråga om förräntning och återbetalning hänföras till principiellt tre olika lånetyper sålunda att kapital- och ränteskulder förräntas och amorteras med lika annuiteter, sedan 30, 20 eller 10 år förflutit från det lånet utlämnades, varvid hela skulden skall vara slutbetald efter resp. 50, 40 och 30 år från utlämnandet av lånet.

Föreskrifter om statsbidrag i förslaget till ny skogsvårdslag.

Det förslag till ny skogsvårdslag, som genom proposition denna dag förelagts riksdagen till antagande, innehåller åtskilliga bestämmelser av betydelse för bidragsverksamheten. Sålunda innebär det vissa utvidgningar i skogsvårdslagstiftningens tillämplighetsområde. Vidare föreslås, att i en del fall skogsägare skall vara skyldig att vidtaga skogsvårdande åtgärder, under förutsättning att skäligt statsbidrag erhålles. Nämnas kan även, att skogsägare avses skola i vissa fall vara skyldig vidtaga åtgärder mot skadegörelse av skogsinsekter samt att i dylika fall skäligt bidrag till täckande av kostnaderna för åtgärderna skall utgå av allmänna medel.

Vad den nya skogsvårdslagens tillämplighetsområde angår, avses, att under sagda lag skola lyda ej blott de skogar, varå 1923 års skogsvårdslag eller lappmarkslagen varit tillämplig, utan även vissa andra grupper av skogar, som hittills stått utanför den allmänna skogsvårdslagen. De viktigaste av dessa äro städernas skogar.

I fråga om skyldigheten att vidtaga skogsvårdande åtgärder innehåller förslaget i 14 och 15 §§ bestämmelser om skyldighet att vidtaga åtgärder för att ernå nöjaktig återväxt efter avverkning (14 §) eller inträdd skada å skogen (15 §). Såvitt angår 15 §, göres den inskränkningen, att där markägaren ej uppsåtligen förorsakat eller genom åsidosättande av skyldighet vållat skadegörelsen, åtgärder för återväxtens tryggande icke må fordras till större kostnad än som motsvarar värdet av de vid skadegörelsen fällda träd, som finnas kvar å området eller av ägaren tillgodogjorts, ävensom av de kvarstående träd, vilka blivit så skadade att de ej böra bibehållas eller eljest måste såsom hinderliga borttagas, jämte den ersättning markägaren i anledning av skadan uppburit eller kunnat uppbära. Bestämmelserna överensstämja med vissa avvikelser i huvudsak med dem, som återfinnas i nu gällande skogsvårdslag. Förslaget går emellertid längre. Enligt 16 § skola, om å skogsmark skogstillståndet är uppenbarligen otillfredsställande, ändå att skyldighet att sörja för återväxten icke föreligger enligt 14 eller 15 §, sådana åtgärder vidtagas, som erfordras för att inom skälig tid nöjaktig skog skall finnas å marken. Denna skyldighet sträcker sig i första hand icke längre än som motsvarar värdet av de träd vilka böra fällas i samband med åtgärdernas vidtagande.

De i 15 och 16 §§ gjorda inskränkningarna i skyldigheten att vidtaga åtgärder för att erhålla nöjaktigt skogstillstånd upphävas dock delvis genom 17 §. Enligt sagda paragraf skola nämligen nyssnämnda inskränkningar icke

åga tillämpning, därest skäligt bidrag till täckande av kostnaderna för åtgärderna kan erhållas av allmänna medel. Närmare föreskrifter om sådana bidrag skola meddelas av Kungl. Maj:t.

I propositionen angående ny skogsvårdslag har jag något berört frågan om storleken av de bidrag, som böra utgå vid tillämpning av 17 § ävensom i de fall, då skogsägare åläggas att vidtaga åtgärder mot skadegörelse av skogsinsekter (34 och 35 §§). Vad de förra fallen angår har jag uttalat, att bidrag bör lämnas med 50 procent av den del av kostnaderna för åtgärderna, som ej täckes av värdet av den skog som bör avverkas, samt utgå till samtliga kategorier av skogsägare. Bidragsprocenten bör kunna höjas till 60, då särskilda skäl därtill föreligga, exempelvis då markägaren har svag ekonomi eller det för motverkande av arbetslöshet är angeläget att åtgärderna skola komma till stånd.

Jag har vidare uttalat, att en skogsägare, som med stöd av 17 § i förslaget åläggas vidtaga åtgärder mot otillfredsställande skogstillstånd, bör kunna få lån av allmänna medel för att bestrida en del av kostnaderna för åtgärderna. Sådant lån bör utgå högst med belopp, motsvarande den del av kostnaderna, som ej täckes av bidrag eller av värdet av avverkad skog. För lånen böra gälla i huvudsak samma regler som de, vilka fastställts eller komma att fastställas för amorteringslån till rationaliseringsåtgärder inom jordbruket. Även räntefoten bör vara densamma. Både den amorteringsfria tiden och amorteringstiden böra emellertid här ofta vara avsevärt längre än som förutsatts i fråga om de för jordbruket avsedda amorteringslånen. Även uppskov med erläggande av ränta bör kunna lämnas i betydligt större utsträckning än vad fallet kan bliva med sistnämnda lån.

Vad angår bidragen till skogsägare, som ålagts vidtaga åtgärder mot skadegörelse av skogsinsekter, har jag i propositionen framhållit, att det med hänsyn till de vitt skiftande förhållanden, som här kunna föreligga, icke är möjligt att i förväg uppställa regler angående bidragsbeloppen. Denna fråga bör i stället få prövas från fall till fall och beslut om bidrag bör meddelas av Kungl. Maj:t. Huvudprincipen vid behandlingen av dylika bidragsärenden bör vara, att bidrag skall utgå till täckande av skillnaden mellan kostnaden för åtgärderna och den fördel dessa medfört för skogsägaren. Med hänsyn bland annat till svårigheten att i det särskilda fallet exakt uppskatta den nytta skogsägaren haft av åtgärderna bör dock en viss minimiprocent för bidraget uppställas. Denna minimiprocent har föreslagits skola vara 50 procent av kostnaden för åtgärderna.

Skogsstyrelsens förslag.

Bidrag.

Skogsstyrelsens förslag i fråga om bidrag av allmänna medel till skogsvårdande åtgärder innebär i huvudsak följande. Statens skogsodlingsanslag och statens skogsutdikningsanslag skola uppgå i ett nytt anslag, kallat sta-

tens skogsförbättringsanslag. Ur detta anslag skola, i den mån medel finnas tillgängliga, statsbidrag kunna anvisas till vissa skogsvårdande åtgärder å mark som står under skogsvårdsstyrelsens uppsikt. Härmed menas dels all mark, varå den nya skogsvårdslagen avses skola bliva tillämplig, dels sådan mark, som lyder under lagen om häradsallmänningar eller lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna. De åtgärder, till vilka bidrag skall kunna utgå, äro 1) skogsodling och andra åtgärder för främjande av skogsåterväxten; 2) röjningsgallring i stavskog och liknande skogsbestånd, så ock i andra bestånd, då synnerliga skäl därtill föreligga; samt 3) skogsdikning eller därmed jämförliga markförbättrande åtgärder. Bidrag skall dock icke utgå till åtgärder, vartill annat statsunderstöd i form av bidrag utgått eller utgår. Till åtgärd, som någon enligt lag eller författning är pliktig vidtaga, skall, såvida fråga ej är om skyldighet som grundar sig å 17 § i förslaget till ny skogsvårdslag, statsbidrag utgå endast om synnerliga skäl därtill föranleas. Statsbidrag må beviljas endast under förutsättning att nyttan av åtgärden beräknas minst motsvara kostnaderna därför. Statsbidrag skall i första hand utgå till de företag, vilkas utförande är mest angeläget ur allmän synpunkt. Bidrag skall kunna utgå till alla kategorier av skogsägare, således även till aktiebolag. Vid beviljande av bidrag skall dock tillses, att de markägare, som äro mest i behov av understöd, erhålla företräde till sådant.

Statsbidrag skall utgå med femtio procent av de av skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaderna för företaget. I kostnaderna må icke inräknas marklösen eller ersättning för skada eller intrång, som å den eller de av företaget berörda fastigheterna orsakas av företagets utförande, ej heller de med upprättande av plan till företaget förenade utgifterna. Kan det antagas, att genom avverkning, som föranledes av företaget, eller annorledes inkomst uppkommer i omedelbart samband med företaget, skola kostnaderna minskas med motsvarande belopp.

Bidrag med ytterligare tio procent av de godkända kostnaderna för företaget må utgå dels till enskild person, som själv brukar den fastighet, för vars förbättrande åtgärden företages, under förutsättning att han på grund av svag ekonomi eller annan jämförlig anledning kan antagas icke vara i stånd att utföra åtgärden utan tilläggsbelopp, dels då det med hänsyn till rådande lokal arbetslöshet befinnes erforderligt att skapa arbetstillfällen genom att igångsätta skogsförbättringsarbeten.

Till grund för beräkningen av kostnaderna för företaget skall ligga medelpriset för en längre tidsperiod.

I fråga om förfarandet vid beviljande av bidrag m. m. överensstämmer skogsstyrelsens förslag med en viktig avvikelse i huvudsak med nu gällande bestämmelser. Avvikelsen består däri, att enligt förslaget Kungl. Maj:t allenast skall fördela det för varje år disponibla anslagsbeloppet på skogsodling, röjningsgallring och skogsdikning och det därefter skall ankomma på skogsstyrelsen att efter framställningar från skogsvårdsstyrelserna bevilja bidrag till de särskilda företagen.

De understödsbidrag, som nu kunna utgå till skogsvårdsstyrelserna ur skogsodlingsanslaget, skola bortfalla. I stället skola skogsvårdsstyrelserna ur skogsförbättringsanslaget tilldelas vissa belopp, vilka de kunna använda för att kostnadsfritt tillhandahålla markägarna skogsodlingsmaterial och sakkunnigt biträde vid utförande av hjälpkulturer. Dessa belopp böra även kunna användas för att tillhandahålla samma förmåner i andra fall, då de skogsförbättrande åtgärder, som skola vidtagas, antingen äro av ringa omfattning eller äro av sådan natur, att rätt till bidrag ur skogsförbättringsanslaget föreligger men markägaren åtnöjes med nyssnämnda förmåner. Ur skogsförbättringsanslaget bör slutligen utgå förvaltningsbidrag till skogssällskapet enligt hittills gällande grunder.

Bestämmelserna om bidrag ur statens skogsförbättringsanslag skola enligs skogsstyrelsens förslag träda i kraft samtidigt med den nya skogsvårdslagen, d. v. s. den 1 januari 1949. I samband med ikraftträdandet av de nya bidragsreglerna föreslås bestämmelserna om statsbidrag ur skogsutdikningsanslaget och skogsodlingsanslaget ävensom om statsbidrag till understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar skola upphävas. Nu gällande särskilda bestämmelser om statsbidrag till väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo samt till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. avses däremot, såsom redan nämnts, skola kvarstå tillsvidare.

Lån.

Skogsstyrelsens förslag i fråga om lån till skogsvårdande åtgärder innebär i huvudsak följande. En särskild lånefond, benämnd statens skogslånefond, skall inrättas. I denna fond skall den nuvarande skogsväglånefonden uppgå. Kommunskogslånefonden skall däremot kvarstå som en särskild fond med oförändrade bestämmelser. Lån ur skogslånefonden skall kunna utlämnas till vissa åtgärder å skogsmark, som står under skogsvårdsstyrelses uppsikt. (Angående innebörden härav hänvisas till vad tidigare sagts om tillämplighetsområdet för den föreslagna bidragskungörelsen.) De åtgärder, för vilka lån skall kunna beviljas ur skogslånefonden, äro till en början sådana, för vilka lån för närvarande kan erhållas ur skogsväglånefonden, d. v. s. anläggning eller förbättring av skogsväg ävensom sådan förbättring av annan enskild väg, som är erforderlig för att vägen skall kunna nyttjas för utforsling av skogsprodukter. Härutöver skall lån kunna utlämnas för följande åtgärder av skogsvårdande natur, nämligen 1) skogsodling och andra åtgärder för främjande av skogsåterväxten; 2) röjningsgallring i stavskog och liknande skogsbestånd så ock i andra bestånd, då synnerliga skäl därtill föreligga; samt 3) skogsdikning eller därmed jämförliga markförbättrande åtgärder.

Lån skall kunna utgå till alla kategorier av skogsägare och oberoende av

om skyldighet att vidtaga åtgärden föreligger enligt lag eller ej. Lån må dock beviljas endast under förutsättning att nyttan av företaget beräknas minst motsvara kostnaderna därför och att med hänsyn till allmän eller enskild rätt hinder mot företaget ej är för handen.

Utgår lån till företag, för vars utförande bidrag beviljats från statens skogsförbättringsanslag, må lånet icke överstiga ett belopp, motsvarande skillnaden mellan de av skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaderna för företaget och det statsbidrag som beviljats. I andra fall må lån eller, där jämväl statsbidrag utgår, lån jämte bidrag icke överstiga åttio procent av de godkända kostnaderna för företaget, med mindre särskilda förhållanden till annat föranleda.

I kostnaderna för företaget må icke inräknas marklösen eller ersättning för skada eller intrång, som å den eller de av företaget berörda fastigheterna orsakas av företagets utförande, ej heller utgifter för upprättande av plan till företaget.

Lån skall förräntas efter fast, vid lånets beviljande bestämd räntefot. Denna skall fastställas av Kungl. Maj:t för varje budgetår och må icke understiga medelräntan för statens upplåning mot obligationer under budgetåret närmast före det, varunder lånet beviljats. Ansökan om lån skall ingivas till skogsvårdsstyrelsen. Beslut om lån meddelas av skogsstyrelsen. Vid beviljande av lån skall skogsstyrelsen äga att i varje särskilt fall bestämma rörande räntans erläggande och lånets återbetalning. Uppskov med räntans gäldande må dock medgivas under högst tio år från första lyftningsdagen. Då uppskov beviljats, skall ränta beräknas å upplupen ränta för tidigare år. Lån skall vara slutbetalt senast under femtionde året från första lyftningsdagen. För lån skall ställas av skogsstyrelsen godkänd säkerhet. Såsom säkerhet skola kunna godkännas fastighetsinteckningar, i den mån de ligga inom nittio procent av fastighetens taxeringsvärde, skogsvärdet däri inbegripet, obligationer ävensom personlig borgen.

Även bestämmelserna om lån ur statens skogslånefond skola enligt skogsstyrelsens förslag träda i kraft den 1 januari 1949.

Förslaget, att bidrag ur skogsförbättringsanslaget skall kunna utgå även till åtgärder å sådan skogsmark, som visserligen står under skogsvårdsstyrelsens uppsikt men varå den nya skogsvårdslagen ej avses skola bli tillämplig, har ej särskilt motiverats av skogsstyrelsen.

Vad angår beskaffenheten av de åtgärder, till vilka bidrag bör kunna utgå, har skogsstyrelsen inledningsvis framhållit, att bidragskungörelsen utformats på sådant sätt, att en markägare skall bli berättigad till bidrag för de åtgärder, som han enligt förslaget till ny skogsvårdslag skulle vara pliktig att utföra å mark med uppenbarligen otillfredsställande skogstillstånd (16 och 17 §§ i förslaget till ny skogsvårdslag). Möjligheten till bidrag borde emellertid icke vara begränsad till allenast de åtgärder, som

markägaren enligt de åberopade paragraferna i lagförslaget vore pliktig utföra.

Skogsstyrelsen har härefter närmare berört innebörden av de i dess förslag upptagna bestämmelserna om de olika grupper av åtgärder, till vilka bidrag borde kunna utgå. I fråga om *skogsodlingsåtgärderna* har skogsstyrelsen härvid anfört följande.

Beträffande skogsodlingsåtgärder torde bidrag icke ifrågakomma med avseende å annan mark än sådan, varå enligt lagförslaget markägaren skulle vara pliktig utföra sådan åtgärd till avhjälpande av ett uppenbarligen otillfredsställande skogstillstånd. Däremot synes det lämpligt, att i vissa fall bidrag skulle kunna beviljas för annan och dyrbarare åtgärd än den, som enligt skogsvårdslagen kan avkrävas markägaren. Här åsyftas närmast de fall, där uppdragande av ädel lövskog kan betraktas som synnerligen önskvärd, men annan åtgärd än barrträdkultur icke lagligen kan utkrävas. Likaså bör bidrag kunna ifrågakomma till kulturer med högvärdigt skogsodlingsmaterial av såväl barrträd som lövträd. Kulturer med s. k. elitmaterial torde icke heller kunna åläggas en markägare. Till förhindrande av att kravet på statsmedel blir oskäligt stort, torde viss maximering av bidraget härvid erfordras.

Rörande de fall, där bidrag borde kunna utgå till *röjningsgallring*, har skogsstyrelsen yttrat.

I skogsstyrelsens betänkande med förslag till skogsvårdslag angives att de marker, varå bestämmelserna om skyldighet att vidtaga åtgärder mot otillfredsställande skogstillstånd skulle vara tillämpliga, i huvudsak utgöras av gamla kalmarker, s. k. skräpskogar, stavaskogar och vissa tätväxande ungskogar samt försumpade marker. Nämda tätväxande ungskogar beskrivas i betänkandet sålunda: »Närbesläktade med stavaskogarna äro vissa tätväxande ungskogar med så nedsatt skiktningensförmåga, att en utglesning kräves för att skogen överhuvud taget skall kunna utveckla sig någorlunda normalt. För bägge dessa skogstyper gäller att de, om lämpliga åtgärder icke vidtagas, nämligen röjningsgallringar, ifråga om sin produktivitet väsentligen äro att likställa med kal skogsmark».

Skogsstyrelsen anser, att bidrag som regel icke bör utgå till röjningsgallring i andra ungskogar än de nyssnämnda. Emellertid kan det under vissa förhållanden vara önskvärdt, att bidrag kan beviljas till röjningsgallring i något vidare utsträckning. Sålunda finnas ungskogsbestånd, där vissa individer böra avlägsnas redan innan beståndet nått avsättningsbara dimensioner, enär risk eljest föreligger, att beståndets utvecklingsmöjligheter avsevärt försämras. Om i dylika eller liknande bestånd på grund av mark- eller avsättningsförhållanden erforderlig röjningsgallring icke kan förväntas betala sig förrän efter avsevärd tid och det dessutom med hänsyn till markägarens ekonomiska ställning kan antagas, att åtgärden eljest icke skulle komma till utförande, synes bidrag härtill i vissa fall böra utgå. Det må erinras, att erforderlig röjningsgallring i plantskog enligt skogsvårdslagsförslaget skulle kunna avkrävas markägaren. Sålunda framhålles i betänkandet beträffande markägarens skyldighet att vidtaga åtgärder för att ernå nöjaktig återväxt efter avverkning följande: »Sålunda kan, alltefter de lokala förhållandena, exempelvis ifrågakomma hjälpkultur å glesa eller kala partier, utglesning av så tätväxande plantbestånd, att dessa eljest löpa risk att stagnera, samt bortröjning av uppenbart minderverdiga eller föryngringen hindrande individer.»

Emellertid föreligga ofta även för fackmannen stora svårigheter att i fråga om plantskog avgöra, huruvida en röjningsgallring är erforderlig. Hårtill kommer, att det ofta bär markägaren mycket emot att borttaga plantor, som han lyckats uppdraga, stundom genom nedläggande av dryga kulturkostnader. Sedan beståndet passerat plantskogsstadiet, framstår där- emot ofta behovet av röjningsgallring eller förnyad sådan med all tydlighet, samtidigt som det klart framgår att, därest åtgärden ytterligare uppskjutes, beståndet kommer att erhålla skador, vilka icke kunna botas under dettas återstående livstid.

I sådana fall där enligt ovanstående utebliven röjningsgallring i plantskog icke berott på försumlighet från skogsägarens sida, bör sålunda viss möjlighet finnas för bidrag till åtgärdens utförande vid en senare tidpunkt.

Vad angår *skogsdikningen* har skogsstyrelsen uttalat, att som regel icke andra företag torde komma i fråga för bidragstilldelning än sådana, vilka enligt förslaget till ny skogsvårdslag skulle kunna framtvingas med stöd av bestämmelserna om åtgärder mot uppenbarligen otillfredsställande skogstillstånd.

Skogsstyrelsen har vidare framhållit att förslaget, såvitt anginge beskaffenheten av de bidragsberättigade åtgärderna, jämfört med gällande bestämmelser om bidrag från skogsutdiknings- och skogsodlingsanslagen icke innebure annan ändring än att även röjningsgallring i andra tätväxande bestånd än stavaskog i vissa fall skulle komma ifråga för bidrag. Däremot innebure förslaget en viss inskränkning, jämfört med bestämmelserna om bidrag ur anslaget till vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar, i det att enligt sistnämnda bestämmelser inom de nordligaste länen bidrag kunde utgå även till röjningsgallring i tätväxande, till stavaskog ej hänförlig ungskog, som ägde dålig skiktningförmåga och vore i behov av utglesning.

Om bidragsprocenten har skogsstyrelsen anfört följande.

Beträffande bidragsprocenten har i skogsstyrelsens betänkande med förslag till ny skogsvårdslag framhållits, att denna generellt bör vara femtio och att i vissa fall, där särskilda skäl föreligga, t. ex. då markägaren har svag ekonomi eller då det för motverkande av arbetslöshet är angeläget, att åtgärderna komma till stånd, bidraget bör kunna höjas till sextio procent. Då bidrag enligt kungörelseförslaget skulle kunna utgå även till andra åtgärder än dem, som det enligt skogsvårdslagsförslaget skulle åligga markägaren att utföra, har det ifrågasatts, huruvida icke lägre bidragsprocent bör tillämpas för de åtgärder, vilkas utförande icke lagligen kan framtvingas. Detta skulle innebära, att skogsvårdsstyrelse hade att beträffande varje särskild bidragsframställning avgöra, huruvida åtgärden låge inom eller utanför ramen av åtgärder mot uppenbarligen otillfredsställande skogstillstånd.

Enligt skogsstyrelsens betänkande är omfattningen av de marker, varå skogstillståndet är av sådan beskaffenhet, mycket omfattande; den sammanlagda arealen uppgår till cirka 2 500 000 hektar. Uppenbart är, att det vida övervägande antalet ansökningar om bidrag kommer att avse åtgärder å dylika marker, som omfatta de bästa objekten för bidragstilldelning. Enligt kungörelseförslaget skall företräde till bidrag i första hand givas företag, vilkas utförande ur allmän synpunkt är mest angeläget. Detta

måste medföra, att ansökningar, som icke avse marker med uppenbarligen otillfredsställande skogstillstånd, måste sättas i andra hand. Då härtill kommer, att i vissa fall gränsen för åtgärd mot uppenbarligen otillfredsställande skogstillstånd kan vara vansklig att fastställa, är det uppenbart att, även om en lägre bidragsprocent bestämdes för andra åtgärder, denna lägre procentsats endast mycket sällan skulle komma att tillämpas. Med hänsyn härtill anser skogsstyrelsen olika procentsatser icke böra tillämpas för åtgärder, som enligt lag kunna framtvingas, och andra åtgärder.

Det torde få ankomma på skogsstyrelsen att i samband med utfärdande av tillämpningsföreskrifter närmare ange de omständigheter, som böra medföra rätt till tio procents förhöjning av bidraget. Här må endast framhållas, att under normala tider bidragsprocenten som regel bör vara 50 och att en förhöjning till 60 procent endast bör medgivas i undantagsfall.

Till motivering av förslaget, att beslut om bidrag skall meddelas av skogsstyrelsen, har i skogsstyrelsens skrivelse anförts följande.

Enligt nu gällande ordning anvisar Kungl. Maj:t medel till skogsvårdsstyrelse, som äger bevilja bidrag för de särskilda företagen. Skogsvårdsstyrelsens framställning om medelsanvisning skall vara åtföljd av förteckning över de ansökningar om statsbidrag, som skogsvårdsstyrelsen funnit vara av beskaffenhet att böra beviljas. Förteckningen skall enligt i vederbörande cirkulär fastställda formulär ange, bland annat, den godkända kostnaden för varje särskilt företag ävensom det bidragsbelopp, som skogsvårdsstyrelsen anser böra beviljas företaget. Kungl. Maj:ts medelsanvisning enligt förteckningen innebär sålunda ett fastställande av bidragsprocent och bidragsbelopp för varje särskilt företag, medan skogsvårdsstyrelsens formella beviljande av bidraget endast är ett effektuerande av Kungl. Maj:ts beslut. Dock äger skogsvårdsstyrelse meddela tillstånd till avvikelse från den för företaget fastställda arbetsplanen, och om denna avvikelse föranleder minskning av kostnaden för företaget, åligger det styrelsen att föreskriva motsvarande minskning av statsbidraget.

Skogsstyrelsen föreslår nu, att, sedan Kungl. Maj:t fördelat årets anslag på de olika åtgärdsgrupperna (skogsodling, röjningsgallring och skogsdikning), det skall ankomma på skogsstyrelsen att bevilja bidrag till de särskilda företagen. Detta skulle, enligt vad av det anförda framgår, innebära, att beslutanderätten rörande bidrag till de särskilda företagen överginge — om ock formaliter från skogsvårdsstyrelserna — realiter från Kungl. Maj:t till skogsstyrelsen. Skogsvårdsstyrelsernas rätt att medgiva avvikelse från arbetsplan synes alltjämt böra bestå.

I detta sammanhang må framhållas följande. Enligt gällande bestämmelser såväl för de anslag, varom nu närmast är fråga, som för skogsvägsanslaget och norrländska skogsproduktionsanslaget må skogsvårdsstyrelse avslå ansökan om bidrag respektive bildande av skogsvårdsområde. Någon rätt att anföra besvär över sådant skogsvårdsstyrelsebeslut förefinnes ej, vilket kan förefalla anmärkningsvärt. Emellertid har Kungl. Maj:t i proposition nr 126/1946 framhållit, att erfarenheten givit vid handen, att behov av dylik besvär rätt icke föreligger. Berörda förhållande har ej heller, skogsstyrelsen vederligt, i något enda fall föranlett berättigade klagomål. Skogsstyrelsen finner det gällande systemet ändamålsenligt, då tack vare detta onödig tidsspilla undvikas beträffande ansökningar, som uppenbarligen icke äro bidragsberättigade. Även om formell besvär rätt ej föreligger, torde rättelse av ett eventuellt felaktigt beslut kunna nås efter hänvändelse

till skogsstyrelsen eller Kungl. Maj:t. Då bidragstilldelning enligt kungörelseförslaget skulle vara beroende av bland annat skogsvårdsstyrelsens framställning om bidrag, innebär förslaget icke någon inskränkning i skogsvårdsstyrelsens rätt att avslå bidragsframställningar.

Vad bidragen angår har skogsstyrelsen slutligen i skrivelsen närmare berört skälen för en omläggning av de ur skogsodlingsanslaget utgående understödsbidragen. Härom har anförts följande.

Enligt gällande bestämmelser om bidrag från statens skogsodlingsanslag skall bidragstagare för åtgärd, som erfordras till vidmakthållande av plantskog, vilken uppdragits med hjälp av bidrag från anslaget, i vissa fall från skogsvårdsstyrelsen kostnadsfritt erhålla dels härför erforderligt skogsodlingsmaterial, dels ock sakkunnigt biträde vid arbetets utförande. Skogsvårdsstyrelse erhåller för sina kostnader i samband härmed s. k. understödsbidrag.

Denna bestämmelse är avsedd att, där utan markägarens förvållande sådan skada å föryngringen inträffar, att hjälpkultur erfordras, begränsa markägarens utgifter för hjälpkulturen till arbetskostnaderna. Då dessa utgöra den större delen av kostnaderna för kulturerna, blir bidraget, även relativt sett, lägre vid sådan hjälpkultur än vid den första kulturen.

I de fall sådan skada, som icke uppstått genom försummelse från markägarens sida, drabbar hela den med stöd av bidrag verkställda ursprungliga kulturen eller en avsevärd del härav, synes det näppeligen skäligt, att markägaren vid den senare kulturens utförande skall komma i åtnjutande av lägre bidrag, än vad han skulle gjort om den första kulturen icke kommit till utförande. Lämpligast synes vara, att i dylikt fall bidrag till hjälpkulturerna utgår efter samma grunder som till andra kulturåtgärder.

Detta torde kunna ske med stöd av den av skogsstyrelsen föreslagna bestämmelsen, att bidrag må kunna utgå till reproduktionspliktig åtgärd, där synnerliga skäl därtill äro. Skador av nyss nämnd omfattning å kultur, som utförts med hjälp av statsbidrag, skulle således anses vara sådant synnerligt skäl.

Givet är, att hjälpkulturåtgärderna ofta äro av så ringa omfattning, att det måste anses olämpligt att tillgripa ett så omständligt och vidlyftigt förfarande, som en ny ansökning om bidrag innebär. För sådana fall är särskilt angeläget, att skogsvårdsstyrelserna tilldelas vissa medel för att kostnadsfritt kunna tillhandahålla markägarna skogsodlingsmaterial och sakkunnigt biträde vid hjälpkulturernas utförande. Dessa medel, som lämpligen kunna anvisas i annan ordning, skulle även kunna anlitas för tillhandahållande av samma förmåner vid andra bidragsberättigade kulturer än hjälpkulturer, där dessa äro av endast ringa omfattning och där markägaren åtnöjes med endast dessa förmåner.

Därest den sist föreslagna anordningen genomföres, skulle något behov av särskilt understödsbidrag till skogsvårdsstyrelse från anslaget icke föreligga.

Beträffande förslaget om utlämnande av lån från statens skogslånefond har skogsstyrelsen erinrat om att chefen för jordbruksdepartementet vid remissen till lagrådet av förslaget till ny skogsvårdslag uttalat, att den skogsägare, som ålades vidtagna åtgärder för att erhålla nöjaktigt skogstillstånd, borde kunna få lån för den del av kostnaderna för åtgärderna, som ej täck-

les av vare sig värdet av avverkade träd eller utgående statsbidrag. Då det för närvarande ej funnes någon statlig lånefond, som avsåge dylika åtgärder, vore det nödvändigt att en sådan lånefond bildades. Skogsstyrelsen hade funnit hinder icke möta att skogsväglånefonden finge uppgå i denna fond och att bestämmelserna om lån för anläggande av skogsvägar intoges i den kungörelse, som skulle innehålla bestämmelser om lån för åtgärder mot otillfredsställande skogstillstånd. Kommunskogslånefonden vore däremot enligt styrelsens uppfattning av så speciell natur, att den icke lämpligen borde inordnas i en fond, som avsåge lån till skogsförbättrande åtgärder utan direkt samband med förvärv av skogsmark.

Av de föreslagna lånebestämmelserna ha endast några närmare berörts i skogsstyrelsens framställning.

Till motivering av förslaget, att lån skall kunna utgå även till åtgärder, som markägare enligt lag eller författning är pliktig vidtaga, har skogsstyrelsen anfört följande.

Det torde ofta inträffa, att återväxtåtgärder ej utkrävas förrän flera år förflutit efter det avverkning ägt rum. Om i ett sådant fall exempelvis fastigheten under mellantiden bytt ägare och den nye ägaren har svag ekonomi, kunna svårigheter föreligga för skogsvårdsstyrelsen att upprätthålla kravet på fullt tillfredsställande reproduktionsåtgärder. Därest lånemöjligheter öppnas, torde detta i nu berörda eller liknande fall underlätta såväl för markägaren att själv vidtaga erforderliga återväxtåtgärder som för skogsvårdsstyrelsen att utkräva sådana åtgärder. Skogsstyrelsen vill emellertid framhålla, att lånemöjligheterna endast torde komma att anlitas relativt sällan.

Beträffande lånevillkoren har skogsstyrelsen framhållit, att anledningen till att den längsta tiden för återbetalning av lån i kungörelseförslaget angivits till 50 år vore den, att en stor del av lånen torde komma att avse åtgärder, vilka först efter lång tid komme att medföra inkomst för markägaren.

Skogsstyrelsen har vidare anfört, att det framlagda förslaget ifråga om lån till vägbyggnader icke vore avsett att innebära några mera väsentliga förändringar jämfört med nu gällande bestämmelser. Sålunda borde endast i undantagsfall beviljas uppskov med erläggande av ränta utöver vad för närvarande vore medgivet eller tillåtas längre löptid för lån än 20 år. Däremot borde beträffande säkerhet för lån samma villkor gälla, oavsett till vilket ändamål lånet utginge. Närmare föreskrifter härutinnan liksom i fråga om alla detaljspörsmål torde böra meddelas i särskilda tillämpningsföreskrifter, som skogsstyrelsen borde åga utfärda.

Skogsstyrelsen har slutligen påpekat, att de tidigare nämnda, av Kungl. Maj:t den 27 juni 1927 (nr 273), den 27 juni 1930 (nr 271) samt den 30 juni 1933 (nr 438) utfärdade cirkulären utfärdats innan något centralt statligt organ för det enskilda skogsbruket ännu inrättats. Efter skogsstyrelsens tillkomst föreläge enligt styrelsens uppiattning icke längre något behov

av tillämpningsföreskrifter av den art, som förekomme i nämnda cirkulär. Det syntes i stället kunna anförtros skogsstyrelsen att själv utfärda erforderliga tillämpningsföreskrifter till de blivande låne- och bidragskungörelserna.

Skogsstyrelsens anslagsäskanden.

Med hänsyn till att de nya bidragsbestämmelserna avsetts skola träda i kraft först den 1 januari 1949, har skogsstyrelsen framlagt förslag till anvisande av medel dels till skogsutdikningsanslaget och skogsodlingsanslaget för andra halvåret 1948, dels till skogsförbättringsanslaget för första halvåret 1949. Styrelsen har härvid uttalat att, därest de nuvarande reglerna om bidrag ur skogsutdikningsanslaget och skogsodlingsanslaget skulle ha gällt under hela nästa budgetår, till skogsutdikningsanslaget borde ha anvisats ett belopp av 300 000 kronor och till skogsodlingsanslaget ett belopp av 400 000 kronor. Medelsbehovet för andra halvåret 1948 har skogsstyrelsen beräknat till hälften av dessa belopp eller således till 150 000 respektive 200 000 kronor. För skogsförbättringsanslaget borde man enligt skogsstyrelsens åsikt räkna med större medelsbehov, med hänsyn till att enligt de föreslagna bidragsreglerna rätt till bidrag ur skogsförbättringsanslaget jämväl skulle tillkomma aktiebolag och vidare bidragsprocenten för skogsdikning inom de södra delarna av landet skulle höjas från 40 till 50. Den härav föranledda utgiftsökningen för första halvåret 1949 har skogsstyrelsen uppskattat till 200 000 kronor, varför sålunda under skogsförbättringsanslaget ansetts böra för första halvåret 1949 anvisas (150 000 + 200 000 + 200 000 =) 550 000 kronor.

Behovet av medel till statens skogslånefond har skogsstyrelsen uppskattat till 500 000 kronor.

Till motivering av beräkningarna rörande medelsbehovet för sådana åtgärder, för vilka bidrag hittills utgått ur skogsutdikningsanslaget och skogsodlingsanslaget, har skogsstyrelsen i en den 28 augusti 1947 dagtecknad skrivelse — vilken avlåtits innan förslag till nya bidragsregler framlagts — anfört följande.

Det belopp, som skulle behöva tagas i anspråk vid beviljande av samtliga den 30 juni 1947 föreliggande ansökningar, vilka uppfylla villkoren för statsbidrag från skogsutdikningsanslaget, uppgår till 1 423 000 kronor. Under budgetåren 1947/48 och 1948/49 beräknas inkomma ansökningar belöpande å tillhoppa 1 196 000 kronor. De ur detta anslag beviljade bidragen uppgingo under budgetåren 1941/42—1946/47 till respektive 140 000, 42 000, 46 000, 61 000, 199 000 och 199 000 kronor. Dikningsverksamheten har alltså under vissa krisår haft en mycket ringa omfattning, vilket sammanhänger med att myndigheterna med hänsyn till rådande arbetskraftsbrist återhållit verksamheten. Intresset för skogsdikning är emellertid fortfarande stort, och avsevärda arealer dikningsbara marker finnas. De dikningsföretag, vilka under rådande förhållanden kunna komma till utförande, äro som regel av ringa omfattning och utföras ofta av markägarna själva

eller av hemmavarande familjemedlemmar. Utförandet av dessa företag påverkar därför icke nämnvärt läget på den öppna arbetsmarknaden. Skogsstyrelsen föreslår därför, att skogsutdikningsanslaget uppföres med oförändrat belopp eller 300 000 kronor. Styrelsen förutsätter, att av anslaget må liksom tidigare utgå ersättning till skogssällskapet för underhållsbesiktning av statsunderstödda skogsdikningsföretag. Sådan ersättning har av anslaget tidigare utgått jämväl till skogsvårdsstyrelserna. Sedan förvaltningsbidrag från och med den 1 juli 1947 icke tilldelas skogsvårdsstyrelserna från anslaget, torde icke heller nämnda ersättning utgå från anslaget.

Vad skogsodlingsanslaget angår, erfordras enligt uppgifter från skogsvårdsstyrelserna och skogssällskapet 298 000 kronor för tillgodoseende av samtliga den 30 juni 1947 föreliggande bidragsberättigade ansökningar, varav 30 000 kronor för verksamheten till befrämjande av återväxt av ädla lövträd. Under budgetåren 1947/48 och 1948/49 beräknas inkomma ansökningar med ett sammanlagt bidragsbelopp av 873 000 kronor, varav 162 000 kronor avseende verksamheten med ädla lövträd. Hos skogsstyrelsen ineliggas dessutom framställningar om sammanlagt 168 000 kronor, varav 10 000 kronor avse verksamheten med ädla lövträd, vilka framställningar styrelsen på grund av bristande medelstillgång nödgats överhålla från föregående budgetår. För att tillgodose samtliga ifrågavarande framställningar skulle således utöver det belopp, som anvisats för innevarande budgetår, erfordras 939 000 kronor. De för innevarande budgetår anvisade medlen medgiva alltså icke bidragstilldelning till samtliga redan föreliggande ansökningar, än mindre till de under budgetåret inkommande. För att icke balansen av icke beviljade ansökningar skall ytterligare öka, synes det nödvändigt, att bidragsmedel ställas till förfogande i minst samma utsträckning som för innevarande budgetår eller alltså ett belopp av 400 000 kronor.

I nämnda skrivelse den 28 augusti 1947 har skogsstyrelsen vidare hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett förslagsanslag av 25 000 kronor för utlämnande av bidrag till bekämpande av skadeinsekter. Sådant bidrag borde enligt skogsstyrelsens åsikt kunna utgå ej blott då en skogsägare i enlighet med förslaget till ny skogsvårdslag ålades att vidtaga åtgärder mot skadegörelse av skogsinsekter, utan även till sådana bekämpningsåtgärder, som en skogsägare icke enligt sagda förslag skulle kunna åläggas utföra.

Yttrandena.

Rörande de föreslagna bidragsbestämmelserna har statskontoret i sitt yttrande framhållit, att ämbetsverket funnit det praktiskt, att de olika möjligheterna till statsbidrag för skogsvård sammanfördes. Då det under nu föreliggande förhållanden icke syntes möjligt att sammanföra samtliga skogsvårdsanslag, ville statskontoret tillstyrka det framkomna, begränsade förslaget. Beträffande innehållet av bidragsreglerna har statskontoret dock sagt sig hysa en viss tvekan, huruvida rätten att erhålla bidrag borde utsträckas att omfatta även aktiebolag. I denna del har statskontoret anfört.

Bolagen inneha i allmänhet så omfattande skogsmarker, att de genom årliga virkesuttag kunna finansiera sina skogsförbättringsåtgärder. Detta förhållande samt den omständigheten, att de oftast besitta skogsmarken för avsevärda tidsrymder, gör att de på ett helt annat sätt än åtminstone de flesta enskilda skogsägare kunna planera och fullfölja ett skogsvårdsprogram på längre sikt. Med hänsyn till de ändrade bestämmelser rörande skyldigheten att verkställa skogsförbättringsåtgärder, som föreslagits i den nya skogsvårdslagen, anser sig ämbetsverket dock icke böra avstyrka förslaget i denna del.

Statskontoret har vidare förklarat sig icke kunna förorda, att bidragsprocenten skulle fixeras till ett bestämt tal och sättas så högt som till 50 procent av kostnaderna för åtgärderna. Ämbetsverket har i stället föreslagit, att procenttalet skall bestämmas till normalt högst 40 procent av kostnaderna samt att möjlighet skall beredas att i de av skogsstyrelsen avsedda undantagsfallen höja bidraget till 50 procent.

Riksräkenskapsverket har uttalat, att åtgärden att för nu berörda skogliga ändamål uppföra ett gemensamt reservationsanslag vore rationell och ägnad att underlätta strävandena att i nuvarande statsfinansiella läge iakttaga återhållsamhet vid beviljande av statsbidrag. Ämbetsverket tillstyrkte därför förslaget i denna del men ville ifrågasätta, om ej sammanföringen kunde ske redan från och med den 1 juli 1948. I övrigt hade det framlagda förslaget ej givit ämbetsverket anledning till särskilt uttalande.

Vad angår förslaget om lån ur statens skogslånefond har statskontoret i sitt yttrande förklarat sig i princip icke hava något att erinra mot den föreslagna lånerörelsen. Ämbetsverket har emellertid på olika punkter framställt erinringar mot lånebestämmelserna. Sålunda har framhållits, att räntan borde utgå efter räntetyp I i kungörelsen den 31 december 1943 angående ränta å lån från statens utlåningsfonder, vilken räntetyp motsvarade den av Kungl. Maj:t för varje budgetår fastställda normalräntan, dock lägst 4 procent. De av skogsstyrelsen föreslagna bestämmelserna om ränteuppskov och amorteringsskyldighet borde utformas mera exakt och skärpas något. Det borde sålunda föreskrivas, att ränta skulle utgå från lyftningsdagen. Vidare borde angivas, på vad sätt återbetalning skulle ske. Härjämte borde lämpligen stadgas, att lånen skulle amorteras med lika årliga inbetalningar inom den tid från första lyftningsdagen, som bestämdes vid lånets beviljande. Något motiv för den föreslagna möjligheten att medgiva låntagaren uppskov med räntans erläggande under högst 10 år hade ej anförts. Låntagaren skulle genom ett dylikt medgivande ej erhålla någon verklig lättnad i räntebetalningen, som endast skulle ställas på framtiden. Vidare syntes den föreslagna längsta tiden, 50 år, för återbetalning av lånen, vilka i allmänhet torde bli å relativt obetydliga belopp, böra avkortas till högst 25 å 30 år. Beträffande säkerheten för utlämnat lån har statskontoret framhållit, att borgenssäkerhet icke vore särskilt lämpad för lån med långa löptider. Det kunde ifrågasättas, huruvida icke föreskrifter rörande vad skogsstyrelsen i modifierande riktning framhållit i fråga om lån till vägbyggnader borde intagas i låneförfattningen.

Statskontoret har slutligen anfört sig vilja fästa uppmärksamheten på att frågan om kreditväsendets organisation i dess helhet för närvarande vore under prövning genom de sakkunniga, som Kungl. Maj:t den 25 mars 1945 tillkallat för utredning angående bankväsendets organisation m. m. Därest resultatet av denna utredning komme att föreläggas 1948 års riksdag och föranleda omläggning av den statliga låneverksamheten, borde detta enligt ämbetsverkets mening beaktas vid den slutliga utformningen av ifrågavarande lånerörelse för skogliga åtgärder.

Departementschefen.

Såsom jag uttalat redan i propositionen angående ny skogsvårdslag, bör det övervägas, om ej de olika anslag, som nu utgå till skogsvårdande åtgärder, eller vissa av dessa kunna sammanslås. Det av skogsstyrelsen nu framlagda förslaget innebär, att statens skogsodlingsanslag och statens skogsutdikningsanslag skola sammanföras till ett anslag, benämnt statens skogsförbättringsanslag. Ur detta skola även bestridas kostnaderna för de bidrag, vilka enligt förslaget till ny skogsvårdslag skola utgå i vissa fall, då skogsägare ålägges vidtagna åtgärder för att erhålla nöjaktigt skogstillstånd. De år 1933 tillkomna bestämmelserna om bidrag till vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar skola vidare upphöra att gälla i och med ikraftträdandet av de nya bidragsreglerna. Till vad skogsstyrelsen sålunda föreslagit kan jag ansluta mig. Frågan, huruvida även anslagen till vissa väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo samt till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. kunna uppgå i det nya anslaget, torde böra prövas längre fram, sedan ställning tagits till de förslag, som torde komma att framläggas om ändring av bestämmelserna om bidrag ur sagda anslag.

Även i fråga om utformningen av de nya bidragsreglerna kan jag i sak i stort sett godtaga skogsstyrelsens förslag. På vissa punkter synas dock bidragsbestämmelserna böra utformas något annorlunda än skogsstyrelsen förordat. Vad först angår dessas tillämplighetsområde, anser jag, att bidrag bör kunna utgå endast till förbättringsåtgärder å mark, varå den blivande skogsvårdslagen eller lagen om allmänningssskogar i Norrland och Dalarna äger tillämpning. Jag är alltså icke nu beredd att förorda, att bidrag skall — i motsats till vad för närvarande gäller beträffande bidrag ur skogsutdikningsanslaget och skogsodlingsanslaget — utgå även för åtgärder å mark, som lyder under lagen om häradsallmänningar. Frågan härom synes lämpligen böra upptagas först då den pågående omprövningen av denna lagstiftning avslutats.

Beträffande spörsmålet, till vilka åtgärder bidrag bör kunna utgå, har redan antytts, att bidrag bör lämnas ur ifrågavarande anslag i de fall, då en skogsägare enligt 17 § i den föreslagna skogsvårdslagen ålägges vidtagna åtgärder för att erhålla nöjaktigt skogstillstånd. Det är emellertid an-

geläget, att dylika åtgärder i största möjliga utsträckning skola utföras frivilligt. Bidrag bör därför utgå även för produktionsbefrämjande åtgärder, som vidtagas frivilligt, såvida skogstillståndet å marken är sådant, att förutsättningarna för ett åläggande enligt nyssnämnda lagrum föreligga.

En dylik avgränsning av de åtgärder, för vilka bidrag må lämnas, motsvarar, såsom skogsstyrelsen framhållit, i stort sett vad som för närvarande gäller i fråga om bidrag ur skogsutdikningsanslaget respektive skogsodlingsanslaget.

Även skogsstyrelsens förslag tager i främsta rummet sikte på de fall, där en skogsägare enligt nyssnämnda lagrum ålagts eller skulle kunna åläggas vidtaga åtgärder för att erhålla nöjaktigt skogstillstånd. Enligt förslaget skulle dock bidrag kunna utgå även för andra åtgärder, bland annat för viss röjningsgallring. Redan de marker, där skogstillståndet måste betecknas som uppenbart otillfredsställande, erbjuda emellertid ett mycket omfattande arbetsfält för en bidragsverksamhet av ifrågavarande slag. Det är även tydligen här, som behovet av bidrag är störst. Vidare synes det vid ett genomförande av skogsstyrelsens förslag bliva svårt att på ett någorlunda tillfredställande sätt avgränsa de åtgärder, där bidrag skulle kunna komma i fråga, från övriga. Jag kan därför icke ansluta mig till skogsstyrelsens förslag i denna del utan anser, att bidrag i princip bör utgå blott i sådana fall då en skogsägare med stöd av 17 § förslaget till ny skogsvårdslag ålagts eller skulle kunna åläggas vidtaga skogsförbättringsåtgärder. Från denna princip torde dock ett undantag böra göras. Inom vissa delar av Norrland kan en skogsägare för närvarande få bidrag ur skogsodlingsanslaget till reproduktionsåtgärder, som han enligt lag är skyldig utföra, om nämligen fullgörandet av reproduktionsskyldigheten skulle bliva synnerligen betungande. Såsom jag anført i propositionen rörande ny skogsvårdslag bör denna möjlighet bibehållas och utsträckas att gälla även övriga delar av riket. Bidrag för dylikt ändamål bör dock endast ifrågakomma, då med hänsyn till produktionsförhållandena å den mark, varå åtgärderna skola vidtagas, och till markägarens ekonomiska ställning bidrag uppenbarligen behövs för att reproduktionsskyldigheten ej skall bliva oskäligt betungande. Bidrag bör vidare i nu nämnda undantagsfall blott kunna utgå till enskild person.

I fråga om bidragets storlek har jag i nyssnämnda proposition uttalat att bidraget, då åläggande meddelats med stöd av 17 § den föreslagna skogsvårdslagen, i regel bör utgå med 50 procent av den del av kostnaden för företaget, som ej täckes av värdet av de träd, vilka böra fällas i samband med åtgärdernas vidtagande. Enligt skogsstyrelsens förslag skulle samma bidragsregel gälla även då åtgärderna utföras frivilligt. I likhet med statskontoret anser jag det emellertid icke lämpligt att i de senare fallen tillämpa en fast procentsats. Det synes vara att föredraga, att den bidragsbeviljande myndigheten får en viss möjlighet att själv bestämma bidragets storlek med hänsyn till behovet i varje särskilt fall. Bidrag till sådana åtgärder, som utföras på frivillighetens väg, torde därför böra utgå med högst

50 procent av den del av kostnaden, som ej täckes av värdet av träd, vilka böra fällas i samband med åtgärdernas vidtagande.

Enligt skogsstyrelsens förslag skulle bidraget i vissa fall kunna höjas till 60 procent. Sådan höjning skulle kunna ske dels då sökanden vore enskild person, som på grund av svag ekonomi eller annan jämförlig anledning kunde antagas icke vara i stånd att utföra åtgärden utan tilläggsbelopp, dels då det med hänsyn till rådande lokal arbetslöshet befundes erforderligt att skapa arbetstillfällen genom att igångsätta skogsförbättringsarbeten. De sålunda föreslagna bestämmelserna sakna motsvarighet i gällande bidragsregler bortsett från att, såsom tidigare nämnts, bidrag ur skogsutdikningsanslaget i vissa delar av landet efter Kungl. Maj:ts medgivande må höjas till 60 procent, om läget å arbetsmarknaden därtill giver anledning. Därest, såsom jag i det följande kommer att tillstyrka, möjlighet öppnas att erhålla lån till bestridande av kostnaderna för dylika åtgärder, synes väl något mera allmänt behov av att kunna överskrida den förut förordade maximiprocenten ej föreligga. I enlighet med vad jag angivit i förslaget till ny skogsvårdslag torde emellertid undantagsvis omständigheterna kunna vara sådana, att en dylik höjning är befogad. Jag ansluter mig därför till skogsstyrelsens förslag i denna del, dock med betonande av att höjning bör ske endast då särskilda skäl föreligga.

Då en skogsägare med stöd av skogsvårdslagen ålägges vidtaga åtgärder för att erhålla nöjaktigt skogstillstånd, bör självfallet bidrag utgå oberoende av vilken kategori av skogsägare vederbörande tillhör. I likhet med skogsstyrelsen anser jag, att även möjligheten att erhålla bidrag till sådana åtgärder, som utföras på frivillighetens väg, bortsett från de undantagsfall, som tidigare berörts, bör stå öppen för alla kategorier av skogsägare. Därest efterfrågan på bidrag skulle överstiga medelstillgången, torde fördelningen av bidragen böra ske i anslutning till de principer, vilka riksdagen godkänt vid behandlingen av frågan om statligt stöd till jordbrukets fortsatta rationalisering. Man synes alltså i dylikt fall i främsta rummet böra söka tillgodose efterfrågan från de skogsägare, vilkas företag framstå såsom mest angelägna ur skogsekonomisk synpunkt eller vilka med hänsyn till sin ekonomiska ställning ha det största behovet av bidrag, samt åt det lånebeviljande organet överlåta att företaga den avvägning mellan dessa synpunkter, som med hänsyn till föreliggande förhållanden framstår som skäligen.

I likhet med skogsstyrelsen anser jag det ej nödvändigt, att man vid bestämmandet av bidragets storlek endast beaktar kostnaderna för sådana åtgärder, vilka skulle kunnat framtvingas genom åläggande enligt skogsvårdslagen. Bidrag bör kunna utgå även till mera kostsamma åtgärder, exempelvis för uppdragande av ädel lövskog i sådana fall, där skogsägaren enligt skogsvårdslagen endast skulle ha kunnat åläggas vidtaga åtgärder för att erhålla barrträdsbestånd. I så fall måste emellertid förutsättas, att den ökade kostnaden motsvaras av en ökad nytta av åtgärden.

Beträffande bidragsförfarandet och vad skogsvårdstyrelsen i övrigt an-

fört rörande bidragsreglerna kan jag i huvudsak ansluta mig till skogsstyrelsens förslag. Dock torde Kungl. Maj:t ej behöva bestämma, hur anslaget skall fördelas på de olika slag av skogsvårdande åtgärder, som kunna komma i fråga. Det synes i stället böra få ankomma på skogsstyrelsen att fördela tillgängliga medel på det sätt, som styrelsen finner mest ändamålsenligt.

Jag delar vidare skogsstyrelsens uppfattning, att de ur skogsodlingsanslaget utgående särskilda understödsbidragen till skogsvårdsstyrelserna ej böra bibehållas. Ur skogsförbättringsanslaget bör i stället till skogsstyrelsens förfogande ställas ett visst belopp, ur vilket skogsstyrelsen kan tilldela skogsvårdsstyrelserna ersättning för av dem kostnadsfritt utlämnade fröer och plantor. Ur sagda anslag torde härjämte få utgå förvaltningsbidrag till skogssällskapet i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande bestämmelser. Det torde få ankomma på skogsstyrelsen att i samband med beviljande av bidrag till skogssällskapet för skogsvårdsåtgärder besluta om dylikt förvaltningsbidrag.

Vad härefter angår skogsstyrelsens framställning om anvisande av ett särskilt förslagsanslag av 25 000 kronor för bidrag till åtgärder mot skadegörelse av skogsinsekter, finner jag det enklast, att även kostnaden för dylika bidrag får bestridas ur skogsförbättringsanslaget. Då det är önskvärt, att nu ifrågavarande bekämpningsåtgärder skola i största möjliga utsträckning ske frivilligt, bör sådant bidrag kunna utlämnas ej blott, då åläggande att vidtaga åtgärder mot skadegörelse av skogsinsekter meddelats, utan även eljest. I överensstämmelse med vad jag uttalat i propositionen angående ny skogsvårdslag torde beslut om dylikt bidrag böra fattas utav Kungl. Maj:t samt bidragets storlek bestämmas efter en prövning från fall till fall med utgångspunkt från principen, att bidraget skall täcka skillnaden mellan kostnaden för åtgärderna och den fördel dessa medfört för skogsägaren. Då åläggande meddelats, bör dock bidrag utgå med lägst 50 procent av kostnaden för åtgärderna.

Den nya skogsvårdslagen avses skola träda i kraft först den 1 januari 1949. Utan hinder härav torde dock de nu förordade bidragsreglerna kunna tillämpas redan från och med ingången av nästa budgetår. Härvid torde dock böra gälla, att bidrag intill dess den nya skogsvårdslagen trätt i kraft böra utgå endast för åtgärder å mark, som lyder under den nuvarande skogsvårdslagen, lappmarkslagen eller lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna. Likaså torde intill sagda tidpunkt nu gällande bestämmelser för skogsodlingsanslaget och skogsutdikningsanslaget böra tillämpas i fråga om beskaffenheten av de åtgärder, till vilka bidrag må utgå.

Skogsstyrelsens förslag i *lånefrågan* innebär, att en ny fond — statens skogslånefond — skall inrättas, i vilken statens skogsväglånefond skall uppgå. Ur skogslånefonden skola utlämnas lån dels till olika slag av direkt skogsproduktionsbefrämjande åtgärder, dels till sådana vägföretag, för vilka hittills kunnat erhållas lån ur skogsväglånefonden.

Jag har redan i propositionen angående ny skogsvårdslag uttalat min avslutning till tanken, att statsmakterna böra underlätta vissa skogsförbättringsåtgärder genom att avhjälpa eventuella kreditvärigheter för markägarna. Vad angår formen för detta stöd synes det, oberoende av huruvida på jordbrukets område ett system med statlig kreditgaranti införes eller ej, lämpligt, att det nu ifrågavarande stödet, vilket tager sikte på ett speciellt område och även torde böra ha begränsad omfattning, åtminstone till en början lämnas i hittills brukade former genom lån av statsmedel. Därest ett system med statlig kreditgaranti skulle komma att tillämpas inom jordbruket och giva goda resultat, torde det längre fram kunna övervägas att övergå till detta system även för nu ifrågavarande fall. Jag biträder alltså skogsstyrelsens förslag om bildande av en statens skogslånefond, ur vilken lån skola kunna utlämnas till vissa skogsvårdande åtgärder. Där emot synes lämpligheten av att — såsom skogsstyrelsen föreslagit — låta skogsväglånefonden gå in i den nya fonden kunna ifrågasättas. Erinras må, att anslaget till väg- och flottledsbyggnader i enskild ägo avses skola tillsvidare bestå som ett särskilt anslag. De bestämmelser, som i det följande förordas angående lån till skogsproduktionsbefrämjande åtgärder, avvika vidare i åtskilliga avseenden från vad som synes böra gälla i fråga om lån till vägföretag. Med hänsyn härtill anser jag, att skogsväglånefonden tills vidare bör bibehållas som en särskild fond med oförändrade bestämmelser. Lämpligheten av att sammanföra denna fond med skogslånefonden torde böra övervägas i samband med en blivande prövning av frågan av en sammanslagning av statens skogsförbättringsanslag och anslaget till väg- och flottledsbyggnader.

Ur statens skogslånefond torde få utlämnas lån till åtgärder å mark, varå den föreslagna skogsvårdslagen eller lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna äger tillämpning. Lån torde i huvudsak böra utgå till sådana åtgärder, för vilka enligt det tidigare anförda bidrag bör kunna lämnas. Då så med hänsyn till särskilda förhållanden finnes påkallat, bör lån dock kunna utgå även för andra skogsförbättrande åtgärder. Vad angår förutsättningarna för lån vill jag i övrigt anmärka att det knappast kan anses erforderligt, att lånemöjligheten skall stå öppen även för dem, som själva utan olägenhet kunna finansiera åtgärderna och bära räntekostnaderna under den tid, som måste beräknas förflyta, innan åtgärderna kunna giva någon avkastning. En förutsättning för statslån bör därför vara, att sökandens ekonomiska ställning är sådan, att han kan anses vara i behov därav.

I fråga om lånens storlek har jag i förenämnda proposition uttalat att lån, då föreläggande meddelats med åberopande av 17 § förslaget till skogsvårdslag, bör utgå högst med belopp, motsvarande den del av kostnaderna, som ej täckes av bidrag eller värdet av avverkad skog. Motsvarande regel synes böra gälla i övriga fall. Jag kan alltså icke tillstyrka skogsstyrelsens förslag, att lån i vissa fall skulle maximeras till 80 procent av den godkända kostnaden för åtgärden. Erinras må, att någon dylik maximering ej är avsedd att tillämpas i fråga om lån för rationaliseringsåtgärder på jord-

brukets område. Beträffande lån till återväxtåtgärder torde dock vid bestämmandet av lånets maximibelopp från den godkända kostnaden böra avdragas ej blott värdet av de träd, som fällts eller böra fällas i samband med återväxtåtgärderna, utan även värdet av det virke, som uttagits vid den avverkning, vilken framkallat behovet av återväxtåtgärderna. Då särskilda förhållanden därtill föranleda, exempelvis då fastigheten överlåtits efter avverkningen och återväxtåtgärder skola vidtagas av den nye ägaren, bör emellertid sådant ytterligare avdrag helt eller delvis kunna underlätas.

Det synes vidare lämpligt, att en övre lånegräns uppställs för de fall, då åläggande enligt 17 § förslaget till skogsvårdslag ej meddelats. Denna gräns synes kunna sättas så, att det sammanlagda lånebeloppet för en och samme låntagare ej må överskrida 10 000 kronor.

Då nyss nämnt åläggande meddelats, bör lån kunna utgå oberoende av vilken kategori skogsägare vederbörande tillhör. I betraktande av vad nyss föreslagits om lånegräns och om ekonomisk behovsprövning synes det ej heller för övriga fall nödvändigt att uttryckligen begränsa lånemöjligheten till vissa grupper av skogsägare.

Inom finansdepartementet har verkställts en utredning bland annat angående frågan om fast eller rörlig räntefot för lån från statens utlåningsfonder. Utredningen, som utmynnat i förord för fast räntefot, är för närvarande föremål för remissbehandling. Oavsett denna översyn av lånebestämmelserna finner jag det lämpligt att, i vart fall tillsvidare, för lån från ifrågavarande fond tillämpas fast räntefot. Räntan synes i nuvarande läge kunna sättas till tre procent.

I fråga om säkerheten för lån torde — i överensstämmelse med de principer, som riksdagen godkänt beträffande lån för jordbrukets rationalisering — i låneförfattningen endast böra föreskrivas, att för lån skall ställas tillfredsställande säkerhet. Det bör därefter ankomma på skogsstyrelsen att pröva, huruvida bjuden säkerhet kan godtagas. Med anledning av vad statskontoret anfört angående borgen vill jag anmärka, att jag i likhet med sagda ämbetsverk finner sådan säkerhet mindre lämplig vid lån med lång löptid.

Mot vad skogsstyrelsen i övrigt föreslagit angående utformningen av lånevillkoren har jag i stort sett ingen erinran att göra. Med hänsyn till det ändamål, för vilket ifrågavarande lån äro avsedda, synes det ofrånkomligt, att skogsstyrelsen skall ha möjlighet att medgiva en lång amorteringstid. Vid bestämmandet av amorteringstiden torde dock hänsyn böra tagas ej blott till den tid, som åtgår innan åtgärderna kunna väntas giva avkastning, utan även till fastighetens beskaffenhet i övrigt och låntagarens ekonomiska ställning överhuvud taget. Den föreslagna längsta amorteringstiden av 50 år bör ej betraktas som en norm utan tvärtom förekomma endast i undantagsfall.

De nya lånebestämmelserna synas böra tillämpas från och med den 1 juli 1948. Beträffande övergångstiden till dess den nya skogsvårdslagen trätt i kraft får jag hänvisa till vad jag anfört på tal om ikraftträdandet av bestämmelserna om bidrag ur statens skogsförbättringsanslag.

I enlighet med nu anförda synpunkter har inom jordbruksdepartementet utarbetats förslag till kungörelse angående bidrag och lån till vissa skogsförbättrande åtgärder. Förslaget torde få såsom *bilaga* fogas vid detta protokoll.

Såsom jag angivit i statsverkspropositionen, bör med hänsyn till föreliggande förhållanden anslaget för skogsförbättrande åtgärder under nästa budgetår begränsas till 350 000 kronor. Från anslaget torde få bestridas utgifterna för de bidrag, som kunna behöva utbetalas för bekämpande av skogsinsekter. Med hänsyn till ovissheten rörande det verkliga medelsbehovet för sistnämnda ändamål torde anslaget böra givas förslagsanslags karaktär. Samtidigt torde emellertid medelsanvisningen för skogsförbättrande åtgärder i övrigt böra fastställas till visst belopp, såsom fallet varit med de hittillsvarande anslagen till skogsutdikning och skogsodling. Då medelsbehovet för bekämpande av skogsinsekter i enlighet med skogsstyrelsens förslag torde böra beräknas till 25 000 kronor, synes nyssnämnda belopp böra bestämmas till 325 000 kronor.

Till skogslånefonden torde för nästa budgetår böra avsättas 500 000 kronor. Ett anslag å detta belopp torde alltså böra uppföras å kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) å riksstaten för budgetåret 1948/49 under nionde huvudtiteln till *Skogsvård m. m.: Statens skogsförbättringsanslag* anvisa ett *förslagsanslag* av . . . . . kronor 350 000;
- 2) godkänna de grunder för utlämnande av bidrag ur detta anslag, som angivits i det föregående, ävensom medgiva, att under budgetåret 1948/49 må från sagda anslag för andra med detsamma avsedda ändamål än bekämpande av skogsinsekter beviljas bidrag å tillhopa högst 325 000 kronor;
- 3) å kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49 under Statens utlåningsfonder till *Statens skogslånefond* anvisa ett investeringsanslag av . . . . . kronor 500 000;
- 4) godkänna de grunder för utlämnande av lån ur fonden, som angivits i det föregående.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gunnar Eklund.

F ö r s l a g
till
**kungörelse angående bidrag och lån till vissa skogsförbättrande
åtgärder.**

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelse.

1 §.

För åtgärder i syfte att främja skogsproduktionen å mark, varå skogsvårdslagen den 1948 eller lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna äger tillämpning, må i enlighet med vad i det följande sägs lämnas bidrag från statens skogsförbättringsanslag och lån från statens skogslånefond.

Bidrag från statens skogsförbättringsanslag.

2 §.

Då åläggande att vidtaga åtgärder för att erhålla nöjaktigt skogstillstånd meddelats med åberopande av 17 § skogsvårdslagen, skall ur statens skogsförbättringsanslag utgå bidrag till bestridande av kostnaderna för de åtgärder, som föranledas av åläggandet.

Härjämte må bidrag utgå ur sagda anslag

1) för bestridande av kostnader för produktionsbefrämjande åtgärder, då sådana förhållanden föreligga, att åläggande att vidtaga dylika åtgärder skulle kunna meddelas med stöd av nämnda lagrum eller, beträffande mark som avses i lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna, skulle hava kunnat meddelas, därest skogsvårdslagen varit tillämplig å marken; samt

2) till enskild person för fullgörande av honom enligt skogsvårdslagen åliggande skyldighet att vidtaga återväxtåtgärder efter avverkning, därest han med hänsyn till produktionsförhållandena å marken och till sin ekonomiska ställning uppenbarligen är i behov av bidrag för att reproduktionskyldigheten ej skall bliva oskäligt betungande.

3 §.

Statsbidrag beviljas av skogsstyrelsen efter framställning av skogsvårdsstyrelse samt utbetalas av skogsvårdsstyrelsen i enlighet med vad i 11 § sägs.

4 §.

Statsbidrag må utgå endast under förutsättning att nyttan av åtgärden beräknas minst motsvara kostnaden därför.

Bidrag skall i första hand lämnas till sådana företag, vilka äro särskilt angelägna ur produktionssynpunkt eller där behovet av bidrag med hänsyn till markägarens ekonomiska ställning är särskilt stort.

5 §.

Statsbidrag må icke utgå till företag, vartill annat statsunderstöd i form av bidrag utgått eller utgår. Den omständigheten att sådant understöd utgått eller utgår till annat i ett företag ingående arbete än det, som bidraget avser, eller till upprättande av förslag till företaget skall dock icke utgöra hinder för beviljande av bidrag.

Statsbidrag må ej lämnas annan än den, som med ägande- eller fideikommissrätt eller under stadgad åborätt innehar mark, varom i 1 § förmåles.

6 §.

Statsbidrag utgår i fall, som avses i 2 § första stycket, med femtio procent samt eljest med högst femtio procent av den av skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaden för företaget. Bidraget må dock utgå med högst sextio procent av den godkända kostnaden, då bidragstagaren är enskild person, som på grund av svag ekonomi eller annan jämförlig anledning kan antagas eljest icke vara i stånd att utföra åtgärden, eller då det med hänsyn till lokal arbetslöshet finnes erforderligt att skapa arbetstillfällen genom att igångsätta skogsförbättringsarbeten.

I kostnaden må icke inräknas marklösen eller ersättning för skada eller intrång å den eller de av företaget berörda fastigheterna eller utgifter för upprättande av plan till företaget. Kan det antagas, att genom avverkning, som föranledes av företaget, eller annorledes inkomst uppkommer i omedelbart samband med företaget, skall kostnaden för detta minskas med motsvarande belopp.

Till grund för beräkningen av kostnaden för företaget skall ligga medelpriset för flera år.

7 §.

Ansökan om statsbidrag skall göras hos skogsvårdsstyrelsen enligt av skogsstyrelsen fastställt formulär. Vid ansökningen skall fogas förbindelse av sökanden att, därest skogsvårdsstyrelsen så fordrar, ersätta skogsvårdsstyrelsen högst tjugoprocent av dess kostnader för upprättande av plan för företaget eller, i fall som avses i 12 §, samtliga kostnader för planen.

Finner skogsvårdsstyrelsen ansökningen böra tillstyrkas, skall den låta upprätta plan för företaget samt därefter göra framställning om bidrag hos skogsstyrelsen.

Ingår i företag torrlägningsarbete, vilket skogsvårdsstyrelsen anser böra vidmakthållas under längre tid än tio år eller mot vilket hinder kan antagas möta med hänsyn till allmän eller enskild rätt, skall förslaget i sådan del upprättas vid synförrättning enligt 10 kap. vattenlagen.

8 §.

Då statsbidrag beviljats, skall skogsvårdsstyrelsen upprätta skriftligt kontrakt med bidragstagaren enligt formulär, som fastställles av skogsstyrelsen.

Genom kontraktet skall bidragstagaren förbinda sig att inom bestämd tid utföra det arbete, som ingår i företaget, i överensstämmelse med av skogsvårdsstyrelsen fastställd arbetsplan och under iakttagande av de föreskrifter, som skogsvårdsstyrelsen därutöver må meddela, att vidmakthålla företaget enligt de närmare föreskrifter, som skogsvårdsstyrelsen i varje särskilt fall finner erforderliga,

att fullgöra de övriga åligganden, som enligt denna kungörelse åvila bidragstagare,

att ej innan hans förpliktelser enligt kontraktet fullgjorts överlåta område, som beröres av företaget, till annan, med mindre denne före överlåtelser till skogsvårdsstyrelsen avgivit skriftlig utfästelse att fullgöra sagda förpliktelser och att ej överlåta området till annan utan att denne gjort enahanda åtagande, samt

att vid företagets utförande underkasta sig kontroll av skogsvårdsstyrelsen.

9 §.

För fullgörande av kontraktet ävensom, därest mot kontraktet brytes, för återbärande av lyftad del av bidraget jämte därå upplupen ränta skall, om skogsvårdsstyrelsen finner skäl därtill, ställas säkerhet som skogsvårdsstyrelsen godkänner.

10 §.

Det åligger skogsvårdsstyrelsen att tillse att företag, vartill bidrag beviljats, utföres på ändamålsenligt sätt samt att meddela slutligt godkännande av arbetet.

11 §.

Sedan kontrakt upprättats och säkerhet, där sådan ifrågakommer, godkänts samt hos skogsvårdsstyrelsen styrkts, att arbetet påbörjats, må en första utbetalning ske till bidragstagaren.

Återstoden av statsbidraget må enligt skogsvårdsstyrelsens bestämmande lyftas allteftersom arbetet fortskrider; dock skall en fjärdedel av bidraget innehållas, intill dess arbetet avsynats och godkänts.

12 §.

Har plan till företag, varom nu är fråga, blivit av vederbörande sakägare godkänd och har statsbidrag till företaget beviljats i enlighet med planen, men vägrar sakägaren att med skogsvårdsstyrelsen upprätta kontrakt om företagets utförande, vare han pliktig ersätta styrelsen dess kostnad för planens upprättande.

13 §.

Finner skogsvårdsstyrelsen efter ansökan från bidragstagare sig böra lämna tillstånd till avvikelser från fastställd arbetsplan, skall styrelsen, därest avvikelserna medför minskning av kostnaderna för företaget, såsom villkor för dylikt tillstånd föreskriva motsvarande minskning av statsbidraget.

Bryter bidragstagare mot kontraktet, skall skogsvårdsstyrelsen inställa all vidare utbetalning av statsbidraget samt återfordra vad därav redan uppburits att inbetalas till styrelsen inom viss av denna bestämd tid. Hava av bidragstagaren utförda åtgärder medfört varaktig förbättring av skogstillståndet, må dock skogsvårdsstyrelsen medgiva befrielse från återbetalningskyldighet för så stor del av uppburet bidrag, som skäligen kan anses belöpa på de för denna förbättring vidtagna åtgärderna. Å medel, som skola återbetalas, skall från lyftningsdagen till dess återbetalning sker gäldas ränta enligt de grunder, som i särskild ordning äro bestämda för dröjsmålsränta.

Alla kostnader, som uppkomma för skogsvårdsstyrelsen till följd av indragning eller återbäring av bidrag, däri inbegripet kostnaden för arbetsplan, skola bestridas eller gottgöras av bidragstagaren.

Lån från statens skogslånefond.

14 §.

Ur statens skogslånefond må lån utlämnas dels för sådana åtgärder, till vilka bidrag från statens skogsförbättringsanslag utgått eller, enligt vad i 2 § sägs, skulle kunna utgå, dels, då så med hänsyn till särskilda förhållanden finnes påkallat, jämväl för andra skogsförbättrande åtgärder.

15 §.

Lån beviljas av skogsstyrelsen efter framställning av skogsvårdsstyrelse samt utbetalas av skogsvårdsstyrelsen.

16 §.

Lån må lämnas endast under förutsättning att nyttan av företaget beräknas minst motsvara kostnaderna därför samt att sökanden med hänsyn till sin ekonomiska ställning kan anses vara i behov av lån ur skogslånefonden.

17 §.

Lån må utgå högst med belopp, motsvarande den av skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaden för företaget. Har jämväl statsbidrag beviljats, må summan av lån och bidrag ej uppgå till högre belopp än nu nämnts.

I fråga om beräkandet av kostnaden skall gälla vad i 6 § andra och tredje styckena sägs. Då företag avser återväxtåtgärder efter avverkning skall, där ej särskilda förhållanden till annat föranleda, kostnaden för företaget tillika minskas med värdet av de vid avverkningen fällda träden.

18 §.

En och samme låntagare må ej på en gång innehava lån för högre belopp än sammanlagt 10 000 kronor. Häri skall dock ej inräknas lån för åtgärder, vilka låntagaren ålagts vidtaga med åberopande av 17 § skogsvårdslagen.

19 §.

Lån skall löpa med fast, för hela låntiden bunden ränta av tre procent. För lån skall ställas säkerhet, som skogsstyrelsen finner tillfredsställande.

20 §.

Skogsstyrelsen äger att, under iakttagande av vad i nästa stycke sägs, vid beviljande av lån i varje särskilt fall bestämma om tid för räntans erläggande och lånets återbetalning.

Uppskov med erläggande av ränta må medgivas under högst tio år från tidpunkten för lyftandet av lånet. Ränta skall beräknas å upplupen ränta under uppskovstiden. För lån må medgivas en amorteringsfri tid av högst tio år. Lån skall vara slutförbetalt senast under femtionde året från tidpunkten för lyftandet av lånet.

21 §.

Amorterings- och räntebelopp skola inbetalas till skogsstyrelsen, som har att inleverera influtna belopp till statskontoret. Har förfallet kapitalbelopp icke inbetalats inom åtta dagar efter förfallodagen, skall därå från förfalldagen till dess betalning sker erläggas dröjsmålsränta enligt de grunder, som äro bestämda i särskild ordning.

Har inbetalning ej fullgjorts inom sextio dagar från förfallodagen, äger skogsstyrelsen förordna, att det återstående kapitalbeloppet jämte ränta skall av låntagaren återbetalas före den tid, som bestämts vid lånets beviljande.

22 §.

Vad i 5 § andra stycket, 7 och 8 §§ ävensom 10—13 §§ är stadgat om bidrag och bidragstagare skall i tillämpliga delar gälla i fråga om lån och låntagare.

Gemensamma bestämmelser.

23 §.

Skogsvårdsstyrelse, som utlämnar bidrag eller lån enligt denna kungörelse, skall årligen till skogsstyrelsen avgiva redogörelse för verksamheten under nästföregående år.

24 §.

Vad i denna kungörelse sägs om skogsvårdsstyrelse skall äga motsvarande tillämpning i fråga om skogssällskapet; dock att skogssällskapet äger utfå bidrag eller lån endast till åtgärder å mark som äges av sällskapet eller vars vård och förvaltning utövas under medverkan och tillsyn av sällskapet.

Vad i kungörelsen sägs om bidrags- eller låntagare skall äga motsvarande tillämpning beträffande den, som avgivit utfästelse varom i 8 § förmåles.

25 §.

Skogsstyrelsen äger utfärda de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna kungörelse.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1948, då följande författningar skola upphöra att gälla, nämligen

1) kungörelsen den 27 juni 1927 (nr 270) angående villkoren för statsbidrag från statens skogsutdikningsanslag,

2) cirkuläret den 27 juni 1927 (nr 273) till samtliga skogsvårdsstyrelser och skogssällskapet med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av samma kungörelse,

3) kungörelsen den 27 juni 1930 (nr 270) angående villkoren för statsbidrag från statens skogsodlingsanslag,

4) cirkuläret den 27 juni 1930 (nr 271) till samtliga skogsvårdsstyrelser och skogssällskapet med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av sistnämnda kungörelse,

5) kungörelsen den 30 juni 1933 (nr 437) angående statsbidrag till understödjande av vissa tillfälliga skogsvårdsåtgärder å enskildas skogar; samt

6) cirkuläret den 30 juni 1933 (nr 438) till domänstyrelsen, samtliga skogsvårdsstyrelser och skogssällskapet med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av sistnämnda kungörelse.

I fråga om tillämpningen av den nya kungörelsen skall iakttagas, att in- till den 1 januari 1949, då skogsvårdslagen den 1948 träder i kraft, bidrag och lån må utgå endast för sådana åtgärder och å sådan mark, som avses i nyssnämnda kungörelser den 27 juni 1927 och den 27 juni 1930.

I fråga om bidrag, som beviljats före den 1 juli 1948, skola de äldre bestämmelserna allttjämt gälla.